

Objekt kot skala

Dr. Boris Leskovec,
arhitekt SPM

✍ in 📷 Vladimir Habjan

Dr. Boris Leskovec

Profesor dr. Boris Leskovec izvira iz planinske družine. Oče je bil pred drugo vojno predsednik študentske sekcije planinskega društva in z njim je pogosto hodil v hribe. Doma so bili naročeni na Planinski vestnik in v mladosti ga je pogosto prebiral. V spominu ima tudi prva planinska predavanja o vzponu na Trisul. Kot je povedal, je ves čas spremljal planinstvo in alpinizem. Kdo ve, kje je izbrskal podatek, da se je 29. avgusta leta 1688 na romarskem pohodu na Kum zbralo kar 50.000 romarjev? Naj omenimo še eno njegovih ljubših referenc: že trideset let sodeluje pri zasnovi planiških velikank in svoje zamisli je večkrat predstavil tudi v tujih revijah kot primer trajnostnega razvoja.

Profesor dr. Boris Leskovec se je s kolegoma Aljo Vehovec in Rokom Kajtno leta 2005 prijavil na arhitekturni natečaj za planinski muzej. Prva nagrada je bila sprva sicer deljena, v drugi fazi pa so zmagali in s tem dobili pravico za nadaljnje projektiranje, torej vse do projekta za gradbeno dovoljenje in do projekta za izvedbo. Dr. Leskovec je bil odgovoren za projekt arhitekture, okoli vseh zadev so se skupaj dogovarjali na konceptualni ravni, izvedbene projekte in projekt izvedenih del pa sta izpeljala kolega. Kot je znano, se je muzej gradil v letih 2008 in 2009, ko je bil tudi gradbeno obrtniško zaključen. Dr. Leskovec nam je povedal, da je avtorska skupina upoštevala urbanistične konstante, kjer so bili opredeljeni osnovni podatki za objekt. Kar je zgrajenega do zdaj, je komaj prva faza, druga bo šele sledila. Arhitekti so morali upoštevati npr. gabarite, saj so morale biti strešine v naklonu 30 in 45 stopinj. Že pri natečaju so se po besedah Leskovca bali, da ne bi projektirali enodružinske

hiše. "Pogoji so namreč narekovali obliko enostanovanjske hiše. Mi smo potem to zasukali, da tako rečem, sebi v prid. Nekje smo naredili 30, nekje pa 45 stopinj in skoraj nikjer ni pravega kota. Objekt smo oblikovali kot neko skalo, pri čemer smo izhajali iz tega, da sta fasadna opna oziroma fasadni ovoj in streha iz enakega materiala. S tem smo dobili enovit volumen, kar je pravzaprav tudi tehnološka zanimivost," je povedal Leskovec.

Zamislili so si, da bo prva faza pravokotna na potok Bistrice, kasneje pa bo v obliki črke L vzporedno s potokom Bistrice dodana še druga faza muzeja. "Če govorimo o kvadraturah, je prva faza 1316 kvadratnih metrov neto, pri čemer jih je približno 500 do 600 namenjenih za razstavne površine. V prvi fazi imamo komaj polovico razstavnih površin. Je pa toliko ugodnejše za drugo fazo, ki bo imela približno 1200 kvadratnih metrov površin v celoti namenjenih razstavnim prostorom. Skupaj naj bi bilo po zaključku druge faze približno 1800 kvadratnih metrov razstavnih površin. Šele takrat se bo dokončno sprostil fundus, ki je sedaj v obstoječem planinskem muzeju in v njegovih depojih. Seveda smo že prvo fazo hoteli narediti programsko in oblikovno zaključeno, ker ne vemo, kako bo z gradnjo v prihodnje. Predvidene so povezave med obema objektoma v kleti in pritličju."

Kako so si zamislili oblikovanje? Razen teze o muzeju kot skali, ki nekako sledi okoliškim goram v Mojstrani in poudarja alpsko arhitekturo, so izoblikovali še druge. "Ko sem hodil po hribih, zlasti v posoškem delu, sem zasledil visokogorske stanove, ki so oblečeni bodisi v les bodisi v pločevino, in sicer v pločevino, ki je ostala

tam po prvi svetovni vojni. Domačini so mi povedali, da so stare sode zravnali, jih narezali na neenakomerne dele, zaplate, ter z njimi obložili stene in zlasti strehe stanov. Podobno so napravili tudi z lesenimi deskami oz. plohi, ki so jih izžagali iz lesenih debel." Tretja teza je bila, da so fasadne odprtine oblikovane kot kvalitetne vedute na okoliške gore. Želeli so doseči stalen vizualni kontakt z bližnjim naravnim okoljem. Četrta oblikovalska teza je bila odgovor na vprašanje, kako povabiti mimoidočega, da obišče muzej. Zato so naredili vhodni del z nadstreškom, ki pove, da je tu javni objekt, ne pa stanovanjska hiša. Celotno pritličje je v vzdolžni smeri zastekljeno, transparentno, kar omogoča iz konferenčne sobe na koncu objekta pogled proti potoku Bistrice.

Idejo za koncept razstave je dr. Leskovec dobil, ko je v tujini obiskoval razne muzeje. V originalni zasnovi so si avtorji arhitekture zamislili plezalno steno ob vhodni dvoetažni avli z namenom, da mimoidoči od daleč vidijo nekoga, ki pleza. Ideja o Aljaževem stolpu ob vhodu se mu ne zdi najbolj posrečena, saj je po njegovem za planinca višek vzpona na Triglav ravno vizualni in fizični kontakt z originalom.

"Razmišljal sem, da ta muzej ne sme biti nek klasičen muzej z eksponati, temveč da naj bi bil del razstave stalen, kot npr. Triglavska zbirka in predstavitev Triglavskega narodnega parka, drugi, večji del muzeja pa naj bi bil neko živo dogajanje. Zato smo si zamislili tudi predavalnico, v kateri naj bi se predvajale avdiovizualne projekcije, ter knjižnico v kleti, kjer naj bi bil prostor za delavnice, za otroke, za vzgojo v ekološkem duhu in seveda v duhu pripadnosti goram. Če povzamem: pred-

stavljali smo si, da naj bi ta objekt obiskal vsak planinec, ker je to del identitete vseh članov in društev. PZS je vendarle najbolj razvejana nevladna organizacija z veliko tradicijo. Po drugi strani pa je tu ena od izhodiščnih točk za pohode v gore, zato naj bi bil muzej programsko zasnovan, obenem pa naj bi bil informacijsko središče, kjer bi planinec dobil podatke o vremenu, o zasedenosti planinskih koč, o razmerah na planinskih poteh idr. Še več, to naj bi bila točka, ki bi bila privlačna tudi za tuje turiste. Tujcev verjetno ne zanimajo samo podatki o razvoju planinstva in alpinizma na Slovenskem, pač pa tudi slovenski vrhunski alpinistični dosežki, kamor štejem Karničarjevo smučanje z Everesta, Humarjevo reševanje na Nanga Parbatu, morda Grošljeve vrhove vseh kontinentov in osem tisočake, športno plezanje in drugo. Slovenijo bi predstavil celovito in podrobno po posameznih regijah. Na večjih ekranih bi se vrstile fantastične fotografije s podatki o kočah, planinskih poteh idr. En del stalne razstave bi bil npr. Slovenija planinari. Vsak planinec naj bi ta muzej razumel kot svoj hram.

Dr. Leskovec je človek z veliko predlogi in idejami. Ena od teh je, da bi imeli z Reinholdom Mesnerjem, ki ima zanimiv planinski muzej v Avstriji, stalno izmenjavo zanimivih vsebin preko optičnih povezav. Ima tudi izvirno zamisel za zasnovo spomenika alpinistom, umrlim v Himalaji, ki naj bi stala ob muzeju.

Je bil to zanj izziv? "Vsekakor, bil je izziv in zadovoljstvo obenem. Naj spomnim, da sem v okviru doktorata raziskoval zgodovino športa in planinstva," je poudaril Leskovec.

Otvoritev se bo udeležil in podal bo tudi svoje konstruktivno kritično mnenje. Veselimo se ga.

Pot na goro

Dr. Sonja Ifko,
oblikovalka razstave

 in Vladimir Habjan

Arhitektka Sonja Ifko je že stala na vrhu Triglava in bila nekdaj tudi članica Planinskega društva Limbuš Pekre. V preteklih dveh letih se je s planinstvom ukvarjala na drugačen način, bila je namreč glavna oblikovalka planinskega muzeja. Področje njenega dela so ukvarjanje z dediščino, revitalizacija in varovanje dediščine, po drugi strani pa interpretacija dediščine in oblikovanje razstav. Slednje je specialna dejavnost, s katero se ne ukvarja prav veliko ljudi. Sama dela na tem približno dvanajst let, med drugim pa je oblikovala stalne razstave Tehniškega muzeja, Pokrajinskega muzeja na Ptuju, Koroškega muzeja na Ravnah itn. Vsako leto postavi eno, dve ali celo tri razstave. Kolikor se le da, spremlja dogajanja po svetu na področju muzealstva. Kot nam je povedala, se oblikovanje razstav precej razlikuje od klasičnega oblikovanja in projektiranja, saj je izjemno pomembna interakcija s skupino za vsebino. Če ne najdeš prave povezanosti, gredo lahko zadeve "zelo proč od zastavljenega koncepta".

Fakulteta za arhitekturo se je prijavila na javni razpis za oblikovanja razstave planinskega muzeja, bila je izbrana in Sonja Ifko je kot vodja ekipe prevzela

Dr. Sonja Ifko

vajeti v svoje roke. Scensko postavitve je zasnovala sama, v pomoč ji je bila arhitektka Petra Stoisavljevič, grafično oblikovanje je prevzel Ivan Ilič, avdio-vizualno prezentacijo pa Slavko Zdešar. Še najbolj jih je pestilo pomanjkanje časa, saj je bilo od idejne predstavitve do otvoritve le leto in pol, kar je sicer videti veliko, v resnici pa ni. V tem času je namreč treba izdelati projektno nalogo, potrditi idejno zasnovo, pripraviti izvedbene načrte, zadeve izvesti in se med drugim dodobra spoznati tudi s skupino za vsebino.

Kaj je bila osnovna ideja razstave? "Pot na goro. Pot je pomembnejša kot cilj, vse je tako zasnovano. Razstava je interaktivna. Obiskovalec se lahko, če želi, vključi, se udeležuje različnih iger, kjer tekmuje, ali poskuša osvojiti različne vsebine, ki so vezane na planinarjenje, zgodovino itn. Ko doseže cilj, pa dobi nagrado. To je bila temeljna ideja, ki so jo razdelili na 11 vsebinskih sklopov in vsak sklop tudi prostorsko predstavili. Poskušali smo slediti arhitekturi stavbe, ki je zanimiva. Vtis objekta, neke skale, pa je bilo glede na specifičnost objekta, še posebej v mansardnem prostoru, za scensko postavitve težko zasnovati. Gre namreč za velike višinske razlike, od 1,4 metra pa do 8 metrov, torej smo imeli malo manevrskega prostora. Razstavnega prostora je le 300 m², kar za nacionalni muzej, kjer hočeš pokazati skorajda 'vse', res ni veliko. Zato smo morali biti zelo selektivni in izbrati najvidnejše eksponate. Skupina za vsebino se je morala zelo potruditi, da je

Stalna razstava Slovenskega planinskega muzeja Vzpon na goro

Vsebinski sklopi:

1. GORE ME KLIČEJO
2. SEM ČLAN PLANINSKE ORGANIZACIJE
3. IZBIRAM CILJ IN POT
4. PRIPRAVLJAM SE NA POT
5. V GORE GREM Z VODNIKOM
6. HODIM PO GORSKEM SVETU IN GA SPOZNAVAM
7. ČE SE ZGODI NESREČA
8. USTAVIL SEM SE V PLANINSKI KOČI
9. KOT ALPINIST OBISKUJEM DOMAČE IN TUJE STENE IN VRHOVE
10. PRISPEL SEM NA VRH
11. GORE PUŠČAJO SLEDI